

Paris Komünü Sanatçılar Federasyonu

Talha Özkaynak

03.06.2022

Paris, 19. yüzyılın başından itibaren dönemin ünlü ressamaları, heykeltıraşları, şairleriyle sanatçılar için önemli bir merkezdi. Fransız Salonu, dönemin en ünlü resimlerini sergilerken Paris'e yayılmış olan kafelerde ünlü şairler bir araya geliyordu. 19 Temmuz 1870'te başlayan Fransa-Prusya Savaşı, 28 Ocak 1871'de Paris'in silahlandırılmasını da içeren ateşkesin imzalanması, Fransa'nın teslim olmasıyla iki devlet açısından son bulmuştu.

Ancak Paris halkı, yaşamlarını savunmak için her iki devlete de karşı çıkarak anlaşmayı tanımadı. 18 Mart 1871'de Paris halkı Prusya işgaline ve Thiers hükümetine karşı isyan bayrağını çekti göndere. 150 yıldır ezilenlerin özgürlük mücadelesine ilham veren büyük Paris Komünü böyle doğdu.

Paris'in sanatçıları, Komün'e sessiz kalmadılar. Aksine ressamlar fırçaları, heykeltıraşlar ıskarpelaları ile mücadelenin içine atıldı. Ezilenlerin hafızasında III. Napolyon'un verdiği ödülü reddetmesiyle yer eden anarşist ressam Gustave Courbet Komün'e ilk koşanlardandı. Courbet'in sanatı, "Her zaman özgür yaşamak istedim. Hayatımı özgürlük içinde tamamlamama izin verin. Ölürlen hakkımda 'hiçbir okula, kiliseye, enstitüye, akademiye ait değildi; özgürlük rejimi haricinde hiçbir rejime ait olmadı' denmesine izin verin." sözleriyle hatırlandı tarih boyunca. 1865 yılında anarşist Joseph Proudhon'un portrelerini yapmış, sanatın özgür olması gerektiğini her fırsatta savunmuştu.

Komün Paris'in her şeyini değiştirdi. Komünün ilk oturumundan sonra yayınlanan bildiri, bütün kamu hizmetlerinin yeniden kurulup basitleştirileceğini, bundan böyle kentin tek askeri gücü olan Ulusal Muhafızların yeniden örgütleneceğini duyuruyordu. Savunma, Maliye, Eğitim, Adalet, Kamu Hizmetleri, Dışişleri vb. komisyonlar kuruldu.

Papazların varlıklarına el konmasından müzelerin halka açılmasına kadar Parisliler kendi yaşamlarını kendileri örgütlemeye başladılar. Paris halkı, kendi yaşamlarını hiçbir iktidar olmaksızın kendileri belirliyor; düne kadar devlet eliyle örgütlenen her ne varsa, tek tek yeniden örgütleniyordu.

Yaşam yeniden yaratılıyordu. Her şeyin olduğu gibi sanatın da yenisi şarttı. Yıllarca saraylarda, şatolarda, burjuvazinin ayrıcalıkları arasında hapsedilen her ne varsa Komün birer birer yıkmaya başladı. Yeni sanatı oluşturmak için Paris'te bulunan yaklaşık 400 devrimci sanatçı, Tıp Üniversitesi'nin büyük salonunda toplanarak, bir Sanatçılar Federasyonu için

tartışmaya başladı. Eski hayat Paris barikatlarında yıkılırken, sanata bakış açısının da değişip dönmemesinin bir imkânı yoktu.

15 Nisan 1871’de Sanatçılar Federasyonu kuruldu. Hemen ardından Federasyon’un amaç ve sorumluluklarını içeren bir manifesto yayınlandı. Geçmişin ve günümüzün sanat eserlerini korunacak, müzeler ve arşivler Sanatçılar Federasyonu tarafından idare edilecek ve artık gelecek, bilginin özgürce paylaşımı ile inşa edilecekti.

Federasyon, “Her bir sanatçının bağımsızlığının ve haysiyetinin diğer bütün sanatçılar tarafından korunması” amacıyla bütün sanatçıların oylarıyla seçilmiş bir komite oluşturmaya karar verdi. Bu komitenin görevi, dayanışma bağlarını kuvvetlendirmek ve eylem birliği sağlamak olarak belirlendi. Komiteye dekoratif sanatları temsilen 10 üyele birlikte, 16 ressam, 10 heykeltıraş, 5 mimar, 6 gravürcü olmak üzere 47 sanatçı seçildi.

“Bizim bu uyarlanmış toplumumuzda, bir vahşi gibi yaşamam gerekiyor. Özgür olmalıyım, yönetimlerden bile!” diye seslenen Gustave Courbet, Paris’i süsleyen ünlü ressam ve heykeltıraş Jules Dalou, Enternasyonal Marşı’nın söz yazarı, anarşist Eugene Pottier... Her şeyin herkese ait olduğu Paris’te, sanatı özgürleştirdiler.

Sergi, tanıtım, eğitim ve bireysel inisiyatif olmak üzere 4 başlık altında yayınlanan manifesto; düzenlenecek sergilerde gerçek yaratıcısı yerine bir yayıncının veya imalatçının adını koyma eğiliminde olan her türlü ticari teşhir ürününün reddedileceğini içeriyordu. Ayrıca bu sergilerde sanatçılara herhangi bir ödül de verilmeyecekti.

Komite, yarışma yoluyla seçilmiş öğretmenlerin ders verdiği komünal ilk okullardaki ve meslek okullarındaki çizim ve kalıp çıkarma derslerini denetleyecek, uygun ve mantıklı eğitim yöntemleri desteklenecekti.

Federasyonun tanıtımı amacıyla “Officiel des Arts” adında bir yayın organı çıkarılacak, derginin estetik üzerine yazılan makalelere ayrılan edebiyat sayfaları her türlü görüş ve yaklaşıma açık olacaktı.

Yüksek eğitimin yanı sıra estetik, tarih ve sanat felsefesi konferanslarının yer alacağı büyük salonların inşası teşvik edilecekti.

Federasyondan önce, Fransız Salonu’nun katı jürileri, belli bir tarz dışındaki eserleri Salon’a almıyor, halk bu üretimlerle bir araya gelemiyordu. Artık bunu yıkmak, sanatı halka ulaştırmak, sanatın özgürce, hiçbir ayrıcalık tanınmaksızın ve devlet gözetiminde olmadan yapılmasını mümkün hale getirmek gerekiyordu.

Bununla birlikte Federasyon’un amacı kesinlikle resmi bir sanat kurumunu ortaya koymak değildi, hatta bunun yolunu açacağını düşündükleri

için eskiden verilen yardımları ve teşvikleri kaldırmak gibi radikal fikirleri bile masaya yatırdılar. Kısa zamanda “sanatın sanatçılar tarafından yönlendirildiği” federasyona, plastik olmayan sanatları da içeren seksiyonlar eklendi.

Ancak Komün, Sanatçılar Federasyonu’nun kuruluşundan 43 gün sonra Kanlı Hafta’yı yaşadı. Bakunin’in deyimiyle galip gelen gericiliğe teslim olmaktansa, yıkıntılarını kendisine kefen yaptı Paris!

şüphesiz, gerçek bir devrim yalnızca silahlanmış halkları, işgal edilmiş fabrikaları, devlet binalarının ele geçirilmesini içermez.

Gerçek bir devrimde sanat da, halkın elinde bir silaha, zynetimle işleyen bir fabrikaya dönüşebilir. Sanat, yaşamın yeniden yaratıldığı toplumsal devrim süreçlerinde, kendini de yıkıp yeniden yaratabildiği lde sanattır.

Kropotkin’in Gençliđe ağrı’da söylediği gibi; “O zaman sanattan zevk alacaksınız; bu, herkesin zevki olacak!”

Anarşist Kütüphane

Talha Özkaynak
Paris Komünü Sanatçılar Federasyonu
03.06.2022

03.06.2022 tarihinde şuradan alındı: karala.org

tr.anarchistlibraries.net